

Starfsemi á afmælisári

Skógræktarfélag Reykjavíkur á 60 ára afmæli í ár en félagið var stofnað 24. október 1946. Snemma árs var ákveðið að félagið myndi fagna afmælinu sínu með ýmsum hætti allt árið.

Lýðheilsa með skógum

Á vormisseri hélt Skógræktarfélag Reykjavíkur ráðstefnu ásamt Skógræktarfélagi Íslands og Skógrækt ríkisins sem bar yfirskriftina „Skógar í þágu lýðheilsu“. Fjölmörg áhugaverð erindi voru flutt á ráðstefnunni og voru ræðumenn bæði úr græna geiranum (skógfræðingar) og hvíta geiranum (hjúkrunarfræðingar og læknar). Siv Friðleifsdóttir, nýskipaður heilbrigðisráðherra, setti ráðstefnuna og talaði um mikilvægi grænna svæða í nágrenni þéttbýlis.

Fræðslustarf

Á vormánuðum voru haldin námskeið í húsnæði Fræðslumiðstöðvar Skógræktarfélagsins í gamla Elliðavatnsbænum. Þetta voru námskeið í klippingu og gróðursetningu trjáa og gengu þau vel. Í maí voru farnar fræðslugöngur á hverjum laugardagsmorgni. Fræðst var um fiska og fugla í tveimur fyrstu göngunum en þriðja gangan var tálgunargangan vinsæla og mættu yfir 70 börn og unglingar til þess að læra réttu handbrögðin af Valdóri Bóassyni smíðakennara. Síðasta fræðsluganga vorsins var svo álfgangangan en þá komu Freysteinn Sigurðsson jarðfræðingur og Erla Stefánsdóttir sjáandi og leiddu göngufólk í allan sannleika um álfa og huldufólk. Fræðslugöngurnar halda áfram í haust því alla laugardaga í september verður boðið upp á fjölbreytta fræðsludagskrá.

Skilti

Í vetur hefur verið unnið að gerð nýrra skilta á útivistarsvæðum í umsjá Skógræktarfélags Reykjavíkur. Í Heið-

Erla ræðir hulda heima við göngufólk. Grunur leikur á að ekki hafi allir meðlimir í göngunni verið mennskir og þess vegna var nokkur vandi að henda reiður á réttri tölu þátttakenda.

mörk er um að ræða 3 ára verkefni sem miðar að því að bæta upplýsingar til þeirra sem nota svæðið. Í sumar verða sett upp upplýsingaskilti við innganga Heiðmerkur og gönguleiðaskilti við göngustíga. Á næstu 3 árum verða sett upp fleiri skilti. Verkefnið er styrkt af SPV.

Esjuhlíðar

Skógræktarfélagið beindi augum sínum sérstaklega að Esjuhlíðum í ár og hefur staðið að gerð nýrra upplýsingaskilta um svæðið og voru skiltin tekin í notkun á Esjudeginum þann 11. júní síðastliðinn.

Félagið hefur einnig unnið að bættu aðgengi á Esju og réðst í það stóra verkefni að lagfæra göngustíginn upp fjallið. Reykjavíkurborg og Pokasjóður styrktu verkefnið sem hófst strax í vor. Í júlí er von á breskum sjálfboðaliðum sem vinna munu verkið. Gert er ráð fyrir að fyrsta áfanga lagfæringanna ljúki í byrjun ágúst.

Nýir áningarstaðir

Til þess að mæta auknum fjölda gest. Heiðmerkur verða tveir nýir áningarstaðir teknir í notkun í ár; Þjóðhátíðarlundur og ný viðbót við Furulund. Svæðið við Þjóðhátíðarlund er mjög opið og fallett og tilvalið fyrir stærra hópa. Furulundurinn er sívinsælt svæði en lundurinn hefur látið á sjá að undanförunu og er unnið að endurbótum hans með viðbót við svæðið með nýju grilli, borði og bekkjum.

Yngsti þátttakandinn í tálgunargöngunni var María Valgarðsdóttir 3 ára en hún er mikill aðdáandi Emils í Kattholti og vildi ólm læra að tálga eins og hann.

Gróðursetning

Í ár verða gróðursettar 70.000 plöntur í Heiðmörk en um leið verður gert átak í að auka gróðursetningu íslensks reyniviðar enda er sú tegund sjaldséð í Heiðmörk.

Heimasíðan

Unnið er að gerð nýrrar heimasíðu Skógræktarfélags Reykjavíkur en síðan mun innihalda ítarlegar upplýsingar um félagið og starfsemi þess. Lögð verður áhersla á góð kort af Heiðmörk. Ráðgert er að síðan opni 1. október.

Útikennslustofa við Elliðavatn

Skógræktarfélag Reykjavíkur hefur, í samstarfi við Vinnuskóla Reykjavíkur og Náttúruskóla Reykjavíkur, ráðist í að útbúa útikennslustofu í tveimur þéttum trjálundum við gamla Elliðavatnsbæinn við Elliðavatn í Heiðmörk. Nýsköpunarsjóður Námsmanna hefur styrkt verkefnið um einn mannmánuð og hefur félagið fengið Margréti Hugadóttur, nýútskrifaðan kennara, til liðs við sig til að útbúa kennsluefni sem notað verður í stofunni. Hún hefur kynnt sér svæðið vel enda fjallaði lokaverkefni hennar um gerð fræðslustígs um trjálundina og meðfram Elliðavatni. Í þessari grein fjallar Margrét um þá hugmyndafræði sem liggur að baki útikennslu, lokaverkefni um fræðslustígg við Elliðavatn er skoðað og rætt hvornig má útfæra útikennslu í Heiðmörk.

Einar Óskarsson starfsmaður Skógræktarfélags Reykjavíkur grískar svæðið undir væntanlega útikennslustofu.

Ráðgert er að opna fræðslumiðstöð í gamla Elliðavatnsbænum á næstunni og er gerð útikennslustofunnar liður í því að útvega kennurum aðstöðu til útikennslu. Vinnuskóli Reykjavíkur mun taka þátt í að útbúa svæðið þannig að hægt verði að nota það strax í haust. Helena Óladóttir verkefnistjóri Náttúruskóla Reykjavíkur mun aðstoða við gerð kennsluefnis sem notað verður í stofunni.

Verkefnið byggist annarsvegar á hönnun útikennslustofunnar og hinsvegar á gerð kennsluefnis sem notað verður á svæðinu en það verður miðað við öll stig grunnskólans. Hugmyndin er sú að kennari sæki upplýsingablöðung fyrir sig og leiðabók fyrir nemendur á heimasíðu Skógræktarfélags Reykjavíkur eða Náttúruskóla Reykjavíkur, prenti út og taki með sér þegar haldið er af stað. Þegar í útikennslustofuna er komið er hægt að leysa fjölmörg verkefni sem miðast við aldur nem-

enda. Í stofunni verður einnig hægt að samþætta námsgreinar með auðveldum hætti.

Jákvæðir nemendur í útinámi

Helstu rök sem mæla fyrir aukinni notkun útikennslu byggjast á rannsóknunum sem gerðar hafa verið á síðustu áratugum. Útinám er talið efla

Útikennsla byggir á því að flytja skólastarf að einhverju leyti úr hinni hefðbundnu skólastofu út í nærliggjandi umhverfi og náttúru.

frumkvæði og sjálfsmynd nemenda. Námsumhverfi er gífurlega mikilvægtur hluti af kennslu. Kennsla sem á sér stað úti í hinu lifandi umhverfi virkar hvetjandi fyrir nemendur og virkjar skynfæri þeirra. Umhverfið hefur ennfremur þau áhrif á nemendur að þó að ekki hafi verið farið yfir neitt námsefni eru nemendur strax jákvæð-

ari gagnvart náminu sem fara á fram. Því meira sem nemendur dvelja úti við, þeim mun jákvæðari viðhorf sýna þeir umhverfinu. Útikennsla er ennfremur talin hafa jákvæð áhrif á félagslega þáttinn hjá nemendum. Þeir læra að umgangast hvern annan í nýju umhverfi og mynda sjálfir ný tengsl sín á milli. Þau fjölbreyttu verkefni sem unnið er að í útikennslu ná til fjölbreytts hóps nemenda sem er misjafn að getu og hæfileikum og virka áhugahvetjandi fyrir þá. Útikennsla veitir kennurum auk þess tækifæri til að mynda jákvæð og náin tengsl við nemendur sína. Nám í þessu umhverfi gefur nemendum tækifæri til að tjá sig á opinskáan hátt og frelsi þeirra til athafna er meira. Kennsla sem býður upp á slíkt frelsi flokkast undir gæðakennslu.

Aðrir þættir sem mæla með útikennslu eru aukin hreyfing og betri heilsa. Börn og unglíngar hafa þörf fyrir að hreyfa sig og gefur útikennsla þann sveigjanleika og rými sem nemendur þurfa til að fá útrás fyrir þessar þarfir sínar. Það, að námið fer fram utandyra, gerir að verkum að nemendur anda sífellt að sér fersku lofti. Úthald þeirra eykst og útiveran hefur jákvæð áhrif á samhæfingu, jafnvægi og hreyfigetu nemenda.

Sveigjanleg kennsluaðferð

Ekki er til nein algild skilgreining á hvernig útikennsla skuli fara fram. Aðferðin er oft notuð í bland við aðrar kennsluaðferðir og er henni beitt í

Nemendur í 10. bekk Foldaskóla byggja skála úr íslensku sitkagreni, sem hluti af útikennslu.

tengslum við vettvangsferðir, vinnu í skólastofu og kennslu sem fram fer utandyra en úrvinnsla er innandyra. Þó að kennsluáðferðin sé sveigjanleg er hugmyndafræðin þó sú að úti-kennsla verði gerð að eðlilegum hluta skólastarfs þannig að ekki sé einungis gripið til hennar þegar halda á í vettvangsferð heldur eigi hún sér fastan tíma í stundaskrá.

Umhverfisstígurinn við Elliðavatn

Í lokaverkefni sínu til B.Ed. prófs frá KHÍ í vor útbjó Margrét umhverfisstíg við Elliðavatn. Umhverfisstígurinn skiptist í 8 stöðvar sem staðsettar eru við stíginn meðfram vatninu og í trjálundunum. Á stöðvunum leysa nemendur margvísleg verkefni þar sem áhersla er meðal annars lögð á náttúrufræði, íslensku, myndlist og hreyfingu. Miðað er við nemendur á unglingsstigi í grunnskóla. Verkefnið samanstendur af tveimur heftum sem hægt verður að prenta út af vef

Útikennsla er áhugaverð kennsluáðferð sem skilar árangri.

Skógræktarfélag Reykjavíkur. Annað þeirra er handbók fyrir kennara, hitt fyrir nemendur. Í heftunum eru margskonar upplýsingar um hvernig leysa á verkefni og fróðleikur um umhverfið. Þar er einnig kort af svæðinu og umhverfisstígurinn

Umhverfið útistofunnar við Elliðavatn, fræðslustígurinn liggur meðfram vatninu og um trjálundina.

sýndur ásamt stöðum þar sem verkefni skulu leyst. Unnið er með lífríki vatnsins, vistkerfi skógarins, búsvæði plantna, og er verkefnunum ætlað að opna augu nemendanna fyrir margbreytilegu umhverfi Heiðmerkur. Lokaverkefnið er mikilvægur grunnur sem byggja má á

Útinám eflir frumkvæði og sjálfsmynd nemenda.

kennsluverkefni fyrir útistofu Heiðmerkur.

Verkefnið hefur farið vel af stað. Grisjun er þegar hafin á svæðinu og í

sumar munu unglingar frá Vinnuskóla Reykjavíkur vinna við að hreinsa svæðið og taka þátt í að smíða borð, bekki og skýli sem nota á í útistofunni. Kennsluefnið er unnið samhliða mótun útistofunnar. Í upphafi skólaárs verður kennsluefnið prófað með nemendum í Norðlingaholtsskóla. Út frá þeirri reynslu verður námsefnið metið og endurbætt. Í september ættu grunnskólakennarar að geta notið góðs af þessari vinnu og komið með nemendur sína í útikennslu í Heiðmörk.

Margrét Hugadóttir, kennari
netfang: marghuga@khi.is

Með útinámi nýta nemendur öll skynfæri sín til að nema og upplifa.

Framlag þitt skiptir máli

Félagsmenn Skógræktarfélag Reykjavíkur fá að þessu sinni sendan reikning fyrir félagsgjaldi með Skógar-tíðindum. Til þess að komast hjá bankakostnaði sendir félagið út

reikning en ekki greiðsluseðla. Þannig skilar gjaldið sér óskert til félagsins. Hægt er að greiða reikninginn í bönkum og sparisjóðum. Einnig er einfalt að greiða hann í gengum

heimabanka á reikning 0301-26-1771. Notið kennitölu sem tilvísun.

Vinsamlegast gerið skil sem fyrst.

Fánastöng verður til

Pöntunum rignir nú inn til Skógræktarfélagssins vegna fánastanga sem unnar eru af starfsmönnum Skógræktarfélagssins Reykjavíkur. Nú þegar hafa

Velja þarf beint og hæfilega stórt tré.

verið afgreiddar 6 stangir til Sólheima og unnið er að gerð þriggja stanga sem setja á upp í Vinaskógi í Þingvallasveit. Stangirnar eru unnar úr sitkagreni sem gróðursett hefur verið í Heiðmörk. „Ég vel bein og falleg grenitré þegar ég er við grisjun enda er oft hægt að finna falleg tré í þéttum skógarlundum í Heiðmörk“ segir Einar Óskarsson skógarmaður í Heiðmörk

en hann hefur unnið stangirnar nú í vor. „Þegar búið er að fella tréð getur verið erfitt að ná trénu út úr þéttum skóginum í heilu lagi. Ég kvista upp stofninn úti í skógi en þegar komið er með tréð í hús fletti ég berkinum af með afbörkunarnif og svo fer mikil vinna í að þýssa viðinn“. Til þess að stöngin þoli íslenska veðráttu verður að bera margoft á viðinn með grunnviðarolíu og mikilvægt er að geyma stöngina á köldum stað. „Því lengur sem hún er geymd og því oftast sem borið er á hana, þeim mun betri verður gripurinn“ segir Einar. Verkið er síðan fullkomnað með hatti á fánastöngina en hana rennir Úlfar Guðmundsson útskurðarmeistari úr sitkagreni. Stang-

Einar mundar afbörkunarnifinn.

irnar kosta milli 50-70.000 kr. en verðið fer eftir lengd.

Gífurleg eftirspurn hefur verið eftir kurlu undanfarnar vikur og síminn á skrifstofu félagsins varla stoppað vegna fyrirspurna um kurl. Einstakl-

Fánastöng úr íslensku sitkagreni er tilvalin tækifærisgjöf.

ingar jafnt sem fyrirtæki sækjast eftir því að nota kurl í blómabeð og göngustíga en kurlað setur mjög skemmtilegan blá á garða og sumarbústaðalönd. Skógræktarfélag Reykjavíkur hefur nú eignast nýjan traktor og kerru þannig að nú verður nóg framboð af kurlu í Heiðmörk. Kurlað er selt í 1 m³ sekkjum og kostar sekkurinn 7000 kr án/vsk en félagsmenn fá 1000 kr afslátt.

Hægt er að panta fánastangir og kurl hjá Óla finnska skógarverði í síma 893 2655 eða á olifinnski@skograekt.is

Gott samstarf

Áður þótti gróðursetning kvenmannsverk.

Í Heiðmörk eru verkefni óteljandi og hafa margir lagt hönd á plóg við gróðursetningu og göngustígagerð undanfarna áratugi. Samstarf milli Vinnuskóla Reykjavíkur og Skógræktarfélagssins Reykjavíkur hefur nú staðið í yfir 50 ár því 5 árum eftir að Heiðmörk var vígð 1950 kom Vinnuskóli Reykja-

víkur til starfa á svæðinu. Í byrjun unnu einungis stúlkur að gróðursetningu, því í þá daga var það ekki talið karlmannsverk að setja niður plöntur. Fljótlega fóru þó drengir að láta til sín taka við gróðursetninguna og í dag má sjá glæsilegan afrakstur þessara unglínga sem í dag eru komin á efri ár og eiga eflaust barnabörn í hópi þeirra sem nú vinna í Heiðmörk.

Landsvirkjun hefur einnig látið Skógræktarfélaginu í té vinnuflokka sem unnið hafa ótulllega í Heiðmörk undanfarnar ár. Verkefni vinnuflokkanna í sumar eru ærin en meðal þeirra eru gerð nýs áningastaðar við Furulund, gróðursetning, göngustígagerð og gerð útíkennslustofu við Elliðavatn.

Skógarvörður og starfsmenn hans eru mjög ánægðir með samstarfið og hrósa unglíngunum í hástert fyrir góð vinnubrögð. Þeir hafa verið ötulir við að viðhalda góðu samstarfi við leiðbeinendur hópanna og boðið þeim í leiki og grill í Heiðmörk enda mikilvægt að viðhalda góðum starfsanda þegar verk er að vinna.

Furulundurinn fær andlitslyftingu.